

Ciència oberta i ciutadana a les biblioteques: un impuls necessari per enfortir el coneixement de les comunitats locals

Enviat per **Daniel Gil** el Dc, 08/01/2020 - 15:24

Versió per a imprimir (<http://www.ub.edu/blokdebid/ca/print/1006>)

Daniel Gil

Biblioteca Pública Episcopal del Seminari Conciliar de Barcelona

Perelló, Josep; Bonhoure, Isabelle; Cigarini, Anna; Vicens, Julià (2019). *Ciència ciutadana a les biblioteques: observa, analitza, crea i participa*. Barcelona: Zenodo. 54 pàg. Disponible a:

<<http://doi.org/10.5281/zenodo.3490610> (<http://doi.org/10.5281/zenodo.3490610>)>. [Consulta: 10/12/2019].

La ciència oberta representa un nou i ampli camp d'actuació per a les biblioteques. Aquestes, com a institucions que fomenten el coneixement, la recerca i el desenvolupament personal, són l'entorn lògic i perfecte per desenvolupar accions en el marc de la ciència oberta i ciutadana. Però, ben bé, què és això de la ciència oberta? **A la web del CSUC hi trobem una definició prou acurada** (<http://www.csuc.cat/ca/ciencia-oberta/descripcio-i-us>): *La ciència oberta és un nou enfocament del procés de recerca basat en el treball cooperatiu i les noves formes de difondre el coneixement utilitzant les tecnologies digitals i les noves eines de col·laboració. Els resultats de la recerca (publicacions i dades) han de ser accessibles a la societat de manera lliure*

i gratuïta, per tal d'aconseguir estendre els principis d'obertura a tot el cicle de vida de recerca i fomentar que es contribueixi a la difusió i reutilització d'aquests. Cal recordar la importància que dona el CSUC a la ciència oberta, ja que la considera una de les seves cinc àrees tècniques principals. Hom pot pensar en un primer moment, però, que la ciència oberta es restringeix només a un àmbit acadèmic i universitari; però res més lluny de la realitat. Les biblioteques públiques també tenen un paper molt important a jugar en la propagació i en la difusió de la ciència oberta, bo i aproximant-la a la ciutadania en general i fent que aquesta es converteixi també en ciència ciutadana. La idea de fons és que tot ciutadà pot generar dades científiques, i les biblioteques públiques són les principals institucions que poden subministrar les eines necessàries per canalitzar, validar i donar forma a aquestes dades.

Aquesta publicació que aquí ressenyem n'és un bon exemple. Es recull l'experiència del curs de formació *Laboratori de ciència ciutadana*, que va impulsar la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i que va impartir l'empresa OpenSystems a la Universitat de Barcelona. Es presenten 10 projectes impulsats per diferents biblioteques públiques de la província de Barcelona, i que representen l'aportació que poden fer les biblioteques a l'impuls d'una nova cultura científica, oberta i inclusiva, i que serveixi d'avantguarda per a la millora de les nostres societats.

La publicació *Ciència ciutadana a les biblioteques* es divideix en cinc grans seccions. A la primera, s'explica mitjançant sis raons «Què és la ciència ciutadana?»: és un model d'investigació participada que involucra el públic general en projectes de recerca científica; que demana la participació activa i responsable de la ciutadania per crear coneixement científic fiable i de qualitat; que ofereix fortes col·laboracions i sinergies en l'àmbit local; que fomenta una nova cultura científica més oberta i inclusiva; que contribueix a la millora de l'entorn local més proper al ciutadà mitjançant la coresponsabilitat en el seu manteniment; i, finalment, que es tracta d'un fenomen a l'alça arreu del món, que ha vingut per quedar-se, i que gaudeix d'un fort impacte mediàtic i social en tots els àmbits.

La segona secció intenta donar resposta a la pregunta «Per què la ciència ciutadana a les biblioteques?», i ho fa amb quatre raons de pes: perquè les biblioteques públiques garanteixen l'accés universal a la informació i a la generació i creació de nou coneixement amb validesa global; perquè són el centre de la vida comunitària i social dels seus barris, pobles i ciutats, i proporcionen cohesió i enforteixen vincles; perquè superen les restriccions pròpies del coneixement en entorns acadèmics, disciplinaris i verticals, i ofereixen entorns horitzontals, creatius i lliures; i, finalment, perquè els professionals que treballen a les biblioteques poden ser el vincle d'unió entre la ciutadania i els científics, canalitzant i donant sortida a les inquietuds socials en matèria científica.

En el tercer apartat, «Més enllà de la generació de nou coneixement científic», s'explica breument què es fa quan s'està fent ciència ciutadana. I ho explica des dels tres àmbits que hi prenen part: les persones, les comunitats i les biblioteques. En línies generals, totes les accions que fan cada un d'aquests actors aporten un *win-win-win* a tres bandes: hi guanya tothom, i des de la seva perspectiva, tothom hi surt reforçat: les persones, amb una millora del seu coneixement i les seves capacitats; les comunitats, que enforteixen els seus vincles i el seu diàleg; i les biblioteques, que poden obrir nous àmbits d'actuació i fer-se encara més útils i pràctiques.

La quarta secció, «10 projectes de ciència ciutadana recomanats», és l'apartat més extens del llibre, i presenta 10 projectes que s'han impulsat des de diferents biblioteques de la demarcació de Barcelona, a voltes de manera individual, a voltes en col·laboració entre dues biblioteques. La presentació d'aquests projectes es fa en forma de fitxes, que recullen les dades necessàries i més importants, i que són: un breu resum descriptiu del projecte,

juntament amb els seus objectius principals; els usuaris potencials i la logística necessària per portar-los a terme; i activitats relacionades que es poden desenvolupar com a complement al projecte principal. També hi apareix l'opinió dels bibliotecaris de les diferents biblioteques que han impulsat i col·laborat en aquests projectes, explicant també la idoneïtat i el seu encaix a les seves respectives biblioteques. En alguns casos, també hi trobem l'opinió dels impulsors dels diferents projectes, on expliquen els avantatges que han trobat en el fet que siguin les biblioteques l'entorn on portar a terme aquests projectes.

Finalment, a la cinquena i última secció, «Cocreació d'un nou projecte», es presenta un projecte de ciència ciutadana creat i impulsat directament des de les biblioteques. Si en la quarta secció, eren les biblioteques les qui presentaven i explicaven projectes externs de ciència ciutadana en els quals han participat i on les biblioteques hi han jugat un paper de difusió i d'aproximació a la ciutadania, en aquest últim apartat es dona una última clau de volta, i s'explica breument el projecte Jocs per l'Habitatge, creat directament per les biblioteques del Fort Pienc de Barcelona, i per les biblioteques d'Olesa de Montserrat i les de Granollers. És l'exemple que les biblioteques són l'ecosistema ideal per liderar recerca científica ciutadana, i que són una plataforma útil i necessària per aproximar la ciència al públic en general.

Les biblioteques, qualsevol biblioteca, tenen com a objectiu fundacional enfortir el coneixement de la comunitat a la qual serveix. Les biblioteques públiques, és clar, també. I el paper d'aquestes biblioteques és especialment clau, donat que han d'enfortir el coneixement de la ciutadania en general, de tothom, sense distincions de cap mena. En aquest sentit, l'impuls i la creació de ciència oberta i ciutadana esdevé un entorn imprescindible, nuclear, per construir societats més conscienciades i més crítiques amb el seu entorn.

Afegeix Un Nou Comentari

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat d'Informació
i Mitjans Audiovisuals

Melcior de Palau, 140
08014 Barcelona
Telèfon: +34 934 035 770

[Intranet](#)

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ca>

El Blok de Bid de la **Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de Barcelona** (<http://www.ub.edu/biblio>) està subjecte a una llicència de **Reconeixement 3.0 No**

adaptada de Creative Commons (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ca>).

Creat a partir d'una obra disponible a <http://www.ub.edu/blokdebid> (<http://www.ub.edu/blokdebid>).

Els permisos addicionals als d'aquesta llicència es poden trobar a

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ca>

(<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ca>).